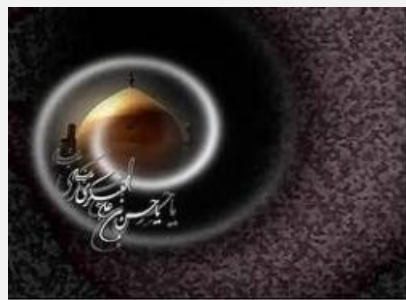


توصیه‌های امام حسن عسکری (ع) به شیعیان

موعظه‌ها و سفارش‌های امام حسن عسکری علیه‌السلام راهنمای انسان‌ها تا روز قیامت است، چون ارزش مطلق و ابدی و پایدار و جهانی دارد. هر يك از امامان علیهم‌السلام اسوه حسنه جامع و جهانی و جاویدان‌اند.



دکتر محمد رضا جواهری عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد به مناسبت سالروز شهادت حضرت امام حسن عسکری (ع) در روزنامه 171#& جمهوری اسلامی نوشت:

موعظه‌ها و سفارش‌های امام حسن عسکری علیه‌السلام راهنمای انسان‌ها تا روز قیامت است، چون ارزش مطلق و ابدی و پایدار و جهانی دارد. هر يك از امامان علیهم‌السلام اسوه حسنه جامع و جهانی و جاویدان‌اند. از این روسیره و سنت آنان همواره روشنگر و راهگشاست. احادیث اهل بیت علیهم‌السلام منبع و معدن بی‌نظیر علم الهی و نشان دهنده صراط مستقیم و آموزش دهنده راه کمال و سعادت و رستگاری است. باید احادیث امامان به متن زندگی بشر راه یابد و زیر بنای شناخت و اندیشه و آرمان و اراده و عمل عموم انسان‌ها گردد، زیرا عمل به دستورات امامان و اجرای رهنمودهای آنان ضامن رشد و تکامل و پیشرفت و توسعه همه جانبه است.

انتظارات اهل بیت از شیعیان خویش بیش از دیگران است. اجزاء برنامه جامع سعادت در سفارش‌های امامان به شیعیان وجود دارد. امام یازدهم امام حسن عسکری علیه‌السلام به شیعیان فرموده‌اند: اوصیکم بتقوی‌الله والورع فی‌دینکم والاجتهاد لله و صدق الحدیث و اداء الامانه الي من ائتمنکم من بر او فاجر و طول السجود و حسن‌الجوار فیهذا جاء محمد صلی‌الله علیه وآله و سلم. صلوا فی عشائرم و اشهدوا جنازهم و عودوا مرضاهم وادوا حقوقهم فان‌الرجل منکم اذا ورع فی‌دینه و صدق فی‌حدیثه و ادى الامانه و حسن خلقه مع‌الناس قیل: هذا شیعی فیسرنی ذلك (بحارالانوار، ج 78، ص 372). شمار را به تقوای الهی و ورع در دین و کوشش در راه خدا و راستگویی و پرداخت امانت به هرکسی که به شما امانت سپرده است نیکوکار باشد یا بدکار و سجده طولانی و خوش همسایگی و همسایه داری، وصیت و سفارش می‌نمایم که محمد صلی‌الله علیه و آله و سلم این ارزش‌ها را آورد و برای همین امور مبعوث شد. در بین قبیله‌ها و طوائفشان نماز بخوانید و بر جنازه‌های آنان حاضر شوید و در تشییع جنازه آنان شرکت کنید و بیمارانشان را عیادت کنید و حقوق آنان را ادا کنید زیرا هر کس از شما شیعیان در دینش ورع بورزد و در سخنش راست بگوید و امانت را بپردازد و ادا کند و با مردم خوش‌رفتاری کند و اخلاقش را با مردم نیک و زیبا سازد گفته می‌شود: این انسان "شیعه" است، این مرا مسرور و خوشحال می‌کند.

در این وصایای امام عسکری علیه‌السلام به شیعیان عوامل و قوانین تکامل و سعادت فردی و اجتماعی نهفته است. در بخش اول این حدیث شش فضیلت و صفت کمال و جمال شیعه ذکر شده و شیعیان مأمور به رعایت آن‌ها گردیده‌اند و در ادامه حدیث یادآوری شده است که این صفات زیبا و فضایل اخلاقی را پیامبر خدا آورده است و فلسفه بعثت در تبیین و توسعه همین مکارم اخلاقی است.

تقوی و ورع

پرهیزکاری و خداترسی و رعایت احتیاط و خود کنترلی و خویش‌داری و مهار نفس اماره و آراستگی به جهاد اکبر، وابسته به تقوی و ورع است. با تقوا بودن و داشتن ورع در دین و مواظبت بر احکام و قوانین الهی و رعایت آن‌ها اصل نخستین و هدف نهایی آموزه‌های دینی است.

اجتهاد در راه خدا

اهل بیت علیهم‌السلام اهل عمل و کوشش و فعالیت در راه خدا بوده‌اند و پیروان خویش را از تنبیلی و بی‌حالی و سستی و ضعف بازداشته و به سعی و تلاش همه جانبه فرا خوانده‌اند. امام عسکری علیه‌السلام شیعیان را به اجتهاد در راه خدا و برای خدا دعوت کرده‌اند. راغب اصفهانی در تعریف اجتهاد نوشته است: الاجتهاد اخذ النفس بیدل الطاقه و تحمل المشقه (المفردات فی غریب القرآن، ماده جهد، ص 101) "اجتهاد" و ادار کردن نفس به کار با تمام طاقت و توان و تحمل سختی و رنج است. بنابراین در واژه "اجتهاد" کوشش با تمام نیرو و سعی فراوان و انجام کارها با تمام توان و سختکوشی و تلاشگری و زحمتکشی جاری است. شیعه اهل بیت علیهم‌السلام باید مجاهد در راه خدا و تلاشگر بزرگ و عنصر فعال و با نشاط و ساعی با حداکثر قدرت باشد و همین کار و فعالیت راه رسیدن به پیشرفت و توسعه و چشم‌انداز و تمدن اسلامی است. کوشش فراوان با انگیزه و جهت الهی شعار و صفت شیعیان است و "تلاشگری" برای خدا سفارش امام حسن عسکری علیه‌السلام می‌باشد.

صداقت در گفتار و دوری از دروغ يك امتیاز و فضیلت بزرگ زیباست که باید شیعیان به آن آراسته و شناخته شوند.

امانت‌داری

بازگرداندن امانت به هر کس نیکوکار باشد یا بد کار از صفات برجسته شیعیان، وصیت امام یازدهم علیه‌السلام است.

سجده‌های طولانی

گذاشتن پیشانی بر خاک و سجده برای خدا ضامن آزادی و عزت و رهایی از بردگی غیر خدا است. سجده‌های طولانی در نمازها و غیر آن آثار فراوان جسمی و روحی و دنیوی و اخروی دارد و شاخص تشیع است.

همسایه داری

شیعیان به احترام به همسایگان و برخورد نیک و زیبا با آنان و تکریم آنان و رعایت حقوق آنان سفارش شده‌اند. آگاهی از رنج‌ها و دردها و مشکلات همسایگان و کمک به آنان و رفع احتیاجات آنان و خوش اخلاقی با آنان از آداب اخلاقی شیعه اهل بیت است.

معاشرت زیبا و ارتباطات نیکو با مخالفان

ضرورت همزیستی مسالمت آمیز با مخالفان شیعه و ارتباطات بیدار گرانه و آموزنده با اهل سنت يك اصل و قانون اخلاقی شیعه است. امام حسن عسکری علیه‌السلام به شیعیان فرمان می‌دهند چهار کار را در ارتباطات با مخالفان خویش انجام دهند؛ نماز خواندن با آنان و در بین قبایل و طوایف آنان و در خانه‌ها و مساجد اهل سنت، و حضور در تشییع جنازه مخالفان، و عیادت مریضان، و ادای حقوق آنان. باید شیعیان با مخالفان خویش و پیروان مذاهب دیگر در جهان اسلام، به دور از تنش و درگیری زندگی کنند. رفتار زیبا و گفتار زیبا، عامل رفع کینه‌ها و کدورت‌ها و باعث محبت و همدلی و همکاری و وحدت اسلامی است. رفت و آمدها و مذاکرات و مناظرات و زندگی آرام در کنار هم و نماز با هم و تشییع جنازه هم و عیادت بیماران هم و ادای حقوق اسلامی، هم فرمان الهی امام یازدهم و وصیت به شیعیان است. در این حدیث راهبرد عالی وحدت اسلامی و راهکارهای آن آموزش داده شده است. دشمنان اسلام همواره در صدد بوده‌اند با ایجاد و استمرار تنش و درگیری بین مذاهب اسلامی، مانع عزت و اقتدار اسلام و مسلمانان گردند. اتحاد مسلمانان آثار و برکات فراوانی برای جامعه اسلامی دارد و راه سلطه دشمنان اسلام و صلیبی‌ها و غربی‌ها و صهیونیست‌ها بر جهان اسلام را می‌بندد. باید همواره عوامل ایجاد تفرقه و اختلاف و درگیری فیزیکی و خونین میان مسلمانان را شناخت و از آن پیشگیری نمود. راهکارهای چهارگانه وحدت با اهل سنت در این حدیث آموزش داده شده است. تبیین و اثبات عقاید و فراهم نمودن زمینه هدایت و استبصار، درون همین اصول چهارگانه رفتار با مخالفان نهفته است. ارتباطات اسلامی مذاهب اسلامی تبلیغات منفی دشمنان اسلام علیه شیعه را افشا و خنثی می‌کند. رعایت اخلاق اسلامی عامل جذب و گرایش و آرامش و مانع خصومت و عداوت و کینه ورزی‌هاست.

سرور و خوشحالی اهل بیت(ع)

در این حدیث شریف، آراستگی شیعیان به صفات زیبا و فضایل اخلاقی، عامل سرور و خوشحالی اهل بیت شمرده شده است. اگر شیعیان مسئولیت‌های شیعه بودن را بشناسند و به آن‌ها عمل کنند و در جامعه و جهان به خوبی معروف گردند، موجبات سرور و خوشحالی پیشوایان شیعه را فراهم سازند. امام عسکری علیه‌السلام فرموده‌اند: زمانی که یکی از شما شیعیان در دینش ورع بورزد و راست بگوید و امانت را بپردازد و با مردم خوش اخلاق گردد گفته می‌شود: هذا شيعي فيسرنی ذلك. این شعه است! پس مرا خوشحال می‌سازد. سرور اهل بیت به خود سازی پیروان اهل بیت و به پایبندی شیعیان به ورع و صداقت و امانت‌داری و حسن خلق با مردم است. اخلاق زیبایی شیعیان که مردم را به ستایش از آنان وادار کند موجبات سرور امام عسکری علیه‌السلام را فراهم می‌سازد. در این وصایای امام یازدهم به شیعیان، صفات شیعه و مسئولیت‌های شیعه بودن آموزش داده شده است. شیعه کیست و چه صفاتی دارد؟ سرور امامان در چیست؟ در این حدیث معیارهای اخلاقی شیعه‌گری بیان شده است. انتظارات پیشوایان مذهب از شیعیان در حوزه رفتار و گفتار در این حدیث آمده است. باید این انتظارات را شناخت و برآورده نمود.